

PLANINSKA
ZVEZA
SLOVENIJE
ALPINE
ASSOCIATION
OF SLOVENIA

1. KONFERENCA O PLANINSKEM GOSPODARSTVU

**Izobraževalni center za zaščito
in reševanje RS na Igu**

26. november 2011

PLANINSKA
ZVEZA
SLOVENIJE
ALPINE
ASSOCIATION
OF SLOVENIA

5. delavnica

PLANINSKA KOČA KOT UČNO INTERPRETACIJSKO SREDIŠČE

MODERATORJI:

Marjeta Keršič Svetel, članica Komisije za varstvo gorske narave PZS,
Uroš Kuzman, član Komisije za usposabljanje in preventivo PZS

Ig pri Ljubljani, 26. november 2011

- **Katere planinske kočje so prostorsko in nastanitveno primerne za izvedbo usposabljanj?**
- **Ali potrebujemo certifikat oz. priznanje za gorniška učna središča in katere pogoje naj bi planinska kočja izpolnjevala za pridobitev tega statusa?**

Primer dobre prakse: PUS BAVŠICA

NEKOČ (1980-1985) DANES (1998-2011)

Primer dobre prakse: PUS BAVŠICA

Značilnosti gospodarjenja:

- Programski svet MK PZS – gospodar –oskrbnik
- Objekt zaprtega tipa, usmerjen v skupine
- Najem le za izvedbo vzgojno-izobraževalnih vsebin
- Najem z oskrbo in brez

Lorem ipsum dolor sit amet.

Primer dobre prakse: PUS BAVŠICA

Leto	Št. programov	Št. dni	Št. nočitev	Poslovni izid
2006	13	44	1160	+2.858
2007	17	72	2312	+8.3503
2008	20	78	2036	+1.468
2009	18	65	1691	+1.078
2010	18	60	1827	+1.755,43
2011	?	70	1800	?

Razvojne možnosti:

- Še boljša promocija
- Ciljno usmerjena vsebinska ponudba

Priložnosti za Planinska učna središča

**50 programov izven
PUS Bavšice**

Razpis za planinske tabore

	Število programov	Skupno število udeležencev	Skupno število nočitev
2008	73	2076	371
2009	49	1574	303
2010	37	1248	234
2011	41	1312	254

Letno okoli 20 večdnevni bivanj v kočah

Planinska šola za odrasle

ČŠOD

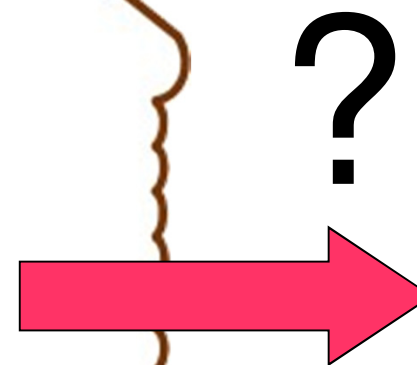
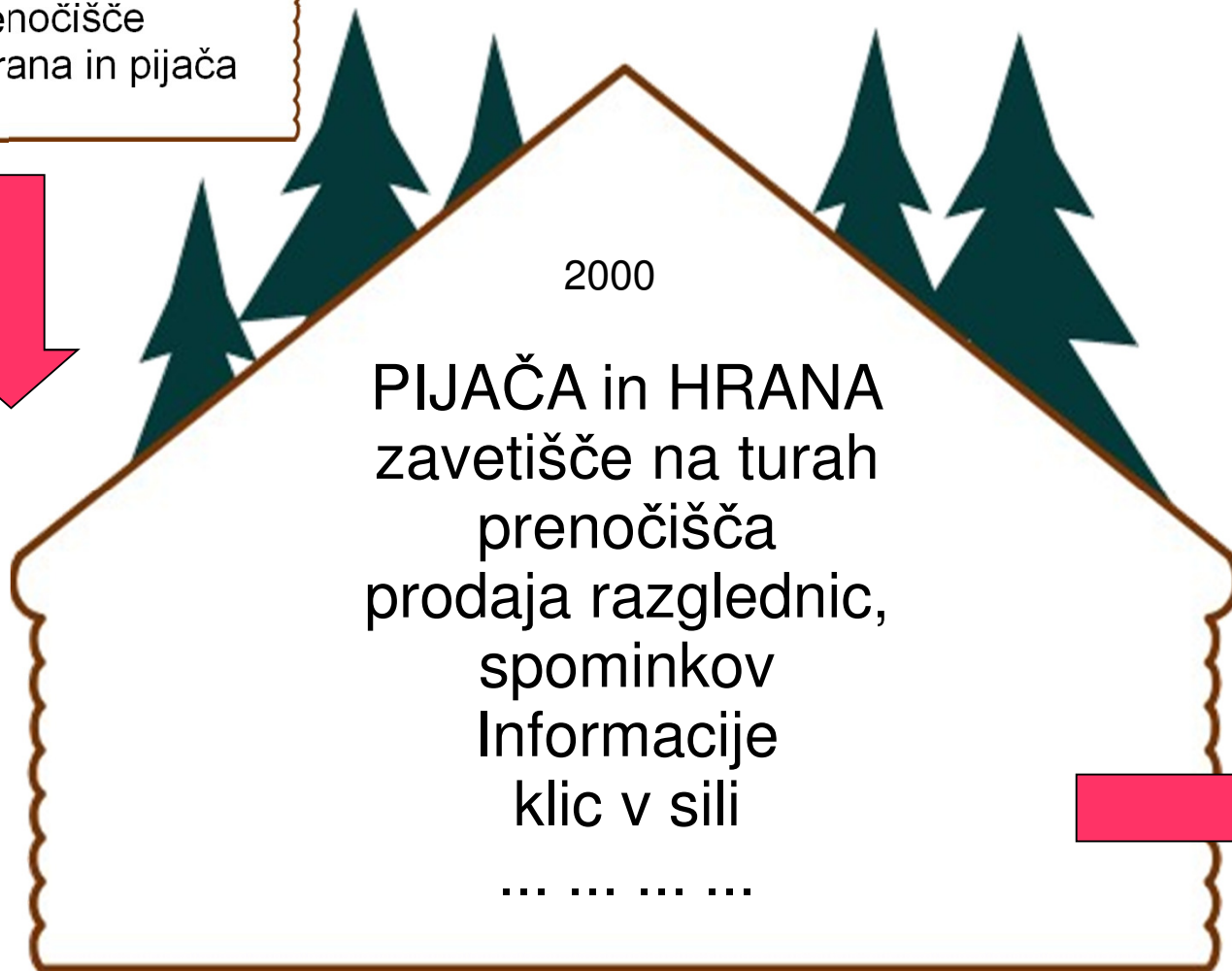
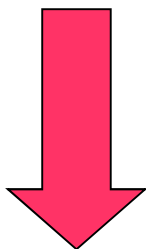

PLANINSKE KOČE KOT INTERPRETACIJSKA SREDIŠČA

- Marjeta Keršič Svetel

marjeta.svetel@telemach.net

Kmniška Bistrica

V želji, da bi privabili obiskovalce in povečali potrošnjo, se upravljalci koč odločajo zaprijeme, ki morda delujejo v dolini, ki jih pozanjo ali so jim všeč.

NOBENEGA PREMISLEKA NI, KAJ JE POSEBNOST IN S TEM KONKURENČNA PREDNOST **PLANINSKIH KOČ**.

Koče se spreminjajo v gostilne, slabe hotele, zabaviščne prostore, pivnice...

Celjska koča

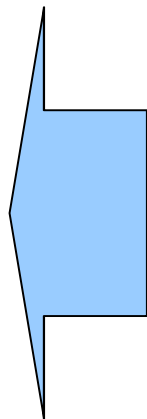
Kamniško sedlo

**KAKO IZ TEH POSEBNOSTI
IZTRŽITI ČIM VEČJO DODANO
VREDNOST?**

**KAKO OHRANITI PLANINSKO
VZDUŠJE IN VREDNOTE?**

**KAKO LAHKO UPRAVLJANJE
KOČE POMAGA PRI
UPRAVLJANJU Z OBISKOVALCI?**

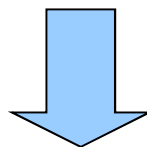
PLANINSKE KOČE SO :

- λ v doživljajsko bogatem prostoru
- λ odmaknjene od večjih prometnic
- λ pogosto na zavarovanih območjih narave
- λ pogosto na občutljivih območjih
- λ pogosto je v bližini zelo zanimiva naravna in kulturna dediščina
- λ del gorniške in planinske preteklosti
- λ pogosto težje dostopne ali celo dostopne le peš
- λ po stavbi, opremi in inventarju skromne

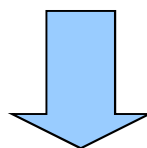
**PRAV ZATO SO DOLOČENI VRSTI
OBISKOVALCEV ZELO VŠEČ!**

Razmisleki o vlogi obiskovanja gora –
pozitivni in negativni in o vsebini
različnih načinov doživljanja gora.

GORNIŠTVO \neq **GORSKI TURIZEM**

TIROLSKA DEKLARACIJA

**NOVE VLOGE GORNIŠTVA V
SODOBNI DRUŽBI**

NOVE VLOGE POSTOJANK

INTERNATIONAL YEAR OF MOUNTAINS

International Seminar

Interpreting our Mountain Heritage

Guiding, Environmental Education and Interpretation in Mountain Areas

* * *

Internationales Seminar

**Wege zur Vermittlung der Bergwelt als Natur
und Kulturerbe**

Führung, Interpretation und Umweltbildung in Berggebieten

Zakopane (Poland/Polen)

7 - 10 November 2002

Cilj gorništa naj ne bo le vzpon na vrh, ampak tudi spoznavanje, doživljanje in spoštovanje gorskega sveta z njegovo kulturno in naravno dediščino in načinom življenja prebivalcev vred.

Koče, ki so nastale kod dediščina gorniške dejavnosti, marsikdaj tam, kjer ni druge infrastrukture za obiskovalce, so edinstveni **objekti za interpretacijo gorskega sveta.**

Official Declaration

of the Seminar
"International Mission Statement on Mountain Huts"

"Mountain Huts - Challenges for Tourists and Nature?"

SZKLARSKA POREBA (POLAND)
Karkonosze Mountains
14 – 17 APRIL 2005

Posveta v Zakopanih na Poljskem 2005 so se udeležili predstavniki planinskih zvez, zavarovanih območij in turističnih zvez iz 18 držav.

Definition of the term "mountain hut":

A mountain hut is an accommodation facility placed in a mountainous natural environment at some distance from habitation. It should be accessible by foot or by non-motorized transport (a road may exist just for supply). The access must conform to local regulations. The distance from habitation should conform to locally accepted standards, but (except in the case of pre-existing huts) not be less than one hour. Huts should be provided for public use not solely for profit, at a cost that is reasonable.

A mountain hut should be a warm, homely building, preferably with a good view, situated in a diverse environment and peaceful atmosphere in order to offer a place for enjoyment, relaxation, creative thinking, social life and education which aims to enhance the protection of mountain biodiversity and to enrich human life.

D. The role of mountain huts in mountain tourism

Mountain huts play a pivotal role in access to the World's high places. They allow climbers to commence their ascents early in the morning and backpackers to create adventurous high-level treks. However they should not be viewed simply as facilities; properly managed mountain huts evoke a powerful atmosphere of fellowship, helpfulness and responsibility that has an educational impact, especially on younger tourists. Some mountain huts are very old, possessing rich historical and architectural values, and should be protected as cultural monuments in their own right.

The most important functions of mountain huts are:

- To provide for the basic needs of tourists (a place to sleep, drinking water, nutrition, toilet);
- To improve security (rescue base, first aid help, storage of rescue equipment);
- To provide information to tourists (trails, weather, dangers, nature, regulations);
- To create conditions for education and the understanding of nature;
- To spread the good traditions of mountain tourism;
- To reflect the mission of the owner;
- To create a friendly, welcoming atmosphere and to encourage interpersonal relations based on respect and tolerance.

KAJ JE INTERPRETACJA?

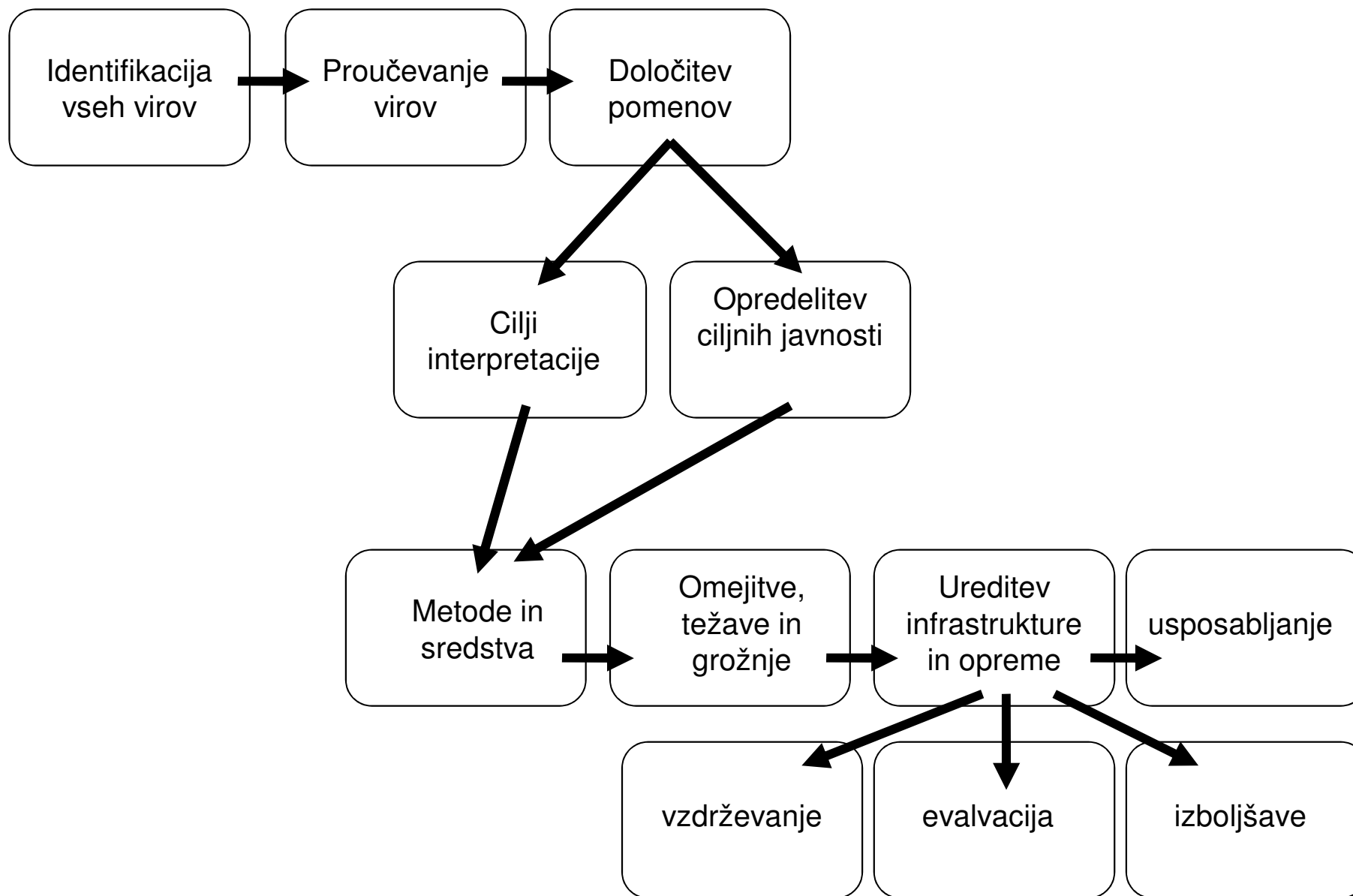
- Interpretacija je ciljno načrtovan komunikacijski proces, ki z različnimi sredstvi ustvarja miselno, doživljajsko in čustveno povezavo z okoljem in omogoča poglobljeno razumevanje preteklosti in sedanjosti sveta, ki nas obdaja.
- Interpretacije ne posreduje le informacij, ampak tudi vrednote in

**ZAKAJ JE PAPIRČEK S
TO SLIKO ZELO
DRAGOCEN?**

Maria Louisa, Napoleon Bonaparte in
njun sin François. 1815

STRATEŠKO NAČRTOVANJE INTERPRETACIJE

Značilnosti kakovostne interpretacije:

Vzbujanje pozornosti in radovednosti

Navezovanje na osebne izkušnje iz vsakdanjega življenja

Razkrivanje novih spoznanj

Razkrivanje širšega smisla

Uporaba različnih in kar se da učinkovitih komunikacijskih sredstev, pri čemer sodelujejo vsi čuti

Čustveno odzivanje in doživljanje

NAJPOGOSTEJŠA SREDSTVA INTERPRETACIJE

NEOSEBNA

- λ Interpretacijske table
- λ Interpretacijske točke
- λ Kioski
- λ Interpretacijske klopce
- λ Brošure, knjižice, vodnički
- λ Delovni zvezki in dnevniki
- λ Interpretacijske poti
- λ Razstave
- λ Ambienti
- λ Zloženske
- λ Interpretacijski zemljevidi
- λ Avdio točke
- λ Interaktivna povezava GPS z dlančniki, mobilnimi telefoni...
- λ Interpretacijske igre
- λ Interpretacijsko otroško igrišče
- λ Parkur
- λ Spletne strani
- λ Film
- λ Suvenirji
- λ Razglednice
- λ Hrana in pijača
- λ

OSEBNA

- λ Interpretativno vodenje
- λ Inštruktorstvo
- λ Delavnica
- λ Demonstracija in uprizarjanje
- λ Pripovedovanje zgodb

Rifugio alpino
Daniele Arlaud

- **Rifugio alpino
Daniele Arlaud**
- Alpine Track stopping
place
- 1770 m
- 45° 03' 31N, 6° 54'
25 E
- Localita' Montagne
Seu
- Salbertrand (TO) -
Italy.
- managing: Elisa
Pecar

Parco Naturale del Gran Bosco di Salbertrand

REGIONE PIEMONTE

PARCO NATURALE DEL GRAN BOSCO DI SALBERTRAND

VIA FRANSUA' FONTAN, 1 - 10050 SALBERTRAND (TO)

TEL. 0122.854720 - FAX 0122.854421 - parco.salbertrand@ruparpiemonte.it - C.F. 96003360011 - P.I. 05374740016

DETERMINAZIONE DIRIGENZIALE N. 055 DEL 31.05.2011

Con impegno di spesa

Senza impegno di spesa

OGGETTO: Affidamento gestione del Rifugio Alpino "Daniele Arlaud" di proprietà del Parco per il periodo 01.06.2011/31.05.2020 – Approvazione contratto.

IL DIRETTORE F.F. DEL PARCO

PREMESSO che tra le finalità di cui all'art.3 della L.R. 20.05.1980, n.51, istitutiva del Parco naturale del Gran Bosco di Salbertrand, rientrano: la tutela e conservazione delle caratteristiche naturali, ambientali e paesaggistiche del Gran Bosco, anche in funzione dell'uso sociale di tali valori, l'organizzazione del territorio per la fruizione culturale, didattica e ricreativa e la promozione della qualificazione delle condizioni di vita delle popolazioni locali;

RICORDATO che con determinazione dirigenziale n.55 del 30.05.2005 si approvava il contratto di gestione con la Ditta individuale di Elisa Pecar "Sulla strada di Arnold" per il periodo 01.06.2005/31.05.2011 e in data 31.05.2011 si sottoscriveva il suddetto contratto registrato all'agenzia delle entrate di Susa il 06.06.2005 al n.1080 serie 3;

RICHIAMATA la deliberazione della Giunta Esecutiva n.12 del 21.03.2011, con la quale sono stati stabiliti i seguenti indirizzi per il rinnovo della gestione del Rifugio:

- l'affidamento della gestione del Rifugio avvenga applicando e valutando criteri vantaggiosi per l'ente Parco tra i quali almeno i seguenti:
 - miglior offerta economica a rialzo;
 - esperienza di conduzione di Rifugio Alpino;
 - conoscenza della lingua francese ed inglese;
 - idonea formazione in materia di sicurezza, primo e pronto soccorso, antincendio;
 - possesso di certificazioni e/o marchi di qualità relativi all'accoglienza, al servizio di ricettività turistica e al rispetto per l'ambiente;
- la durata del contratto dovrà essere di 9 (nove) anni eventualmente prorogabile (ma solo alla prima scadenza) per un ulteriore periodo non superiore alla durata contrattuale con comunicazione scritta delle parti;
- il canone mensile da erogare al Parco per la gestione del rifugio a base di gara è fissato in Euro 480,00 (IVA esclusa) da aggiornare annualmente in base all'indice ISTAT dei prezzi al consumo per famiglie degli operai e impiegati;

Objekti, ki so jih popolnoma obnovili in uredili, so last Naravnega parka. Ta je postojanko oddal **v najem za devet let** z možnostjo podaljšanja sedanji oskrbnici.

POGOJI:

λ **Upravljanje v skladu s cilji zavarovanega območja**

λ **Ekonomska učinkovitost**

λ **Doživetje planinske kočje**

λ **Kočja kot center za vzgojo, širjenje vrednot in odnosa do dediščine in center doživljanja**

λ **Osebjemora znati francosko in angleško**

λ **Osebjemora biti usposobljeno za nudenje informacij, prve pomoči in požarno varnost**

λ **Kočja je treba upravljati skladno s standardi EU marjetice in pravili CAI**

λ **Mesečna najemnina 480€ neto**

Qualora il Gestore o anche uno solo dei suoi operatori incorresse in illeciti di natura contravvenzionale o in reati penali, entrambi di natura tale da ledere l'immagine del Parco e delle sue attività, ovvero da sollevare dubbi sulla correttezza gestionale del medesimo, vuoi sotto il profilo amministrativo vuoi sotto quello tecnico, il Gestore sarà tenuta al pagamento di una penale di **Euro 2.500,00** a titolo di rimborso danni morali al Parco. Detta penale dovrà venire versata allo scadere dei termini per l'oblazione nel caso di illeciti di natura contravvenzionale e alla pubblicazione della sentenza di primo grado per i reati di natura penale.

Oskrbnik koče in vsi delavci v koči so odgovorni za ohranjanje poslanstva in dobrega imena Parka in oskrbnik je lahko kaznovan z denarno kaznijo 2.500 €, če s katero koli dejavnostjo koče povzroči moralno škodo poslanstvu zavarovanega območja ali škodi ugledu Parka.

Dobra izolacija; skrajno varčevanje z energijo; peči z dvojnimi izgorevanjem; solarna energija; varčne žarnice; itd.... ..

BISTVENA PA JE TUDI VSEBINA KOČE, KI JO SPOROČAJO NA VSE MOGOČE NAČINE – od oprme v koči, do knjig, ki so na voljo, kadar dežuje, ponudbe hrane, HIŠNEGA REDA...

Hrana lokalnih pridelovalcev;
nobene embalaže z eno samo
porcijo!

Minimalna količina odpadkov!

16 ležišč v 2 sobah s
pogradi
40 sedežev v jedilnici, 80 na
terasah

Gostje s psi so dobrodošli,
imajo posebne pesjake,
vendar morajo biti v
narodnem parku živali stalno
na vrvici. V kočo psi ne
smejo.

Koča ima povezavo za
mobilni telefon (kar je v tem
narodnem parku izjema!),
mogoča je uporaba hišnega
računalnika in e-pošte,
poštar prihaja na 3-5 dni.

Čiščenje in servis koles

V koči je prepovedano kaditi.

Od 22.00 do 7.00 velja nočna tišina!

V tem času v koči tudi ne deluje
razsvetljava – gostom se priporoča
lastna svetilka, gorijo le pozicijske
nočne lučke.

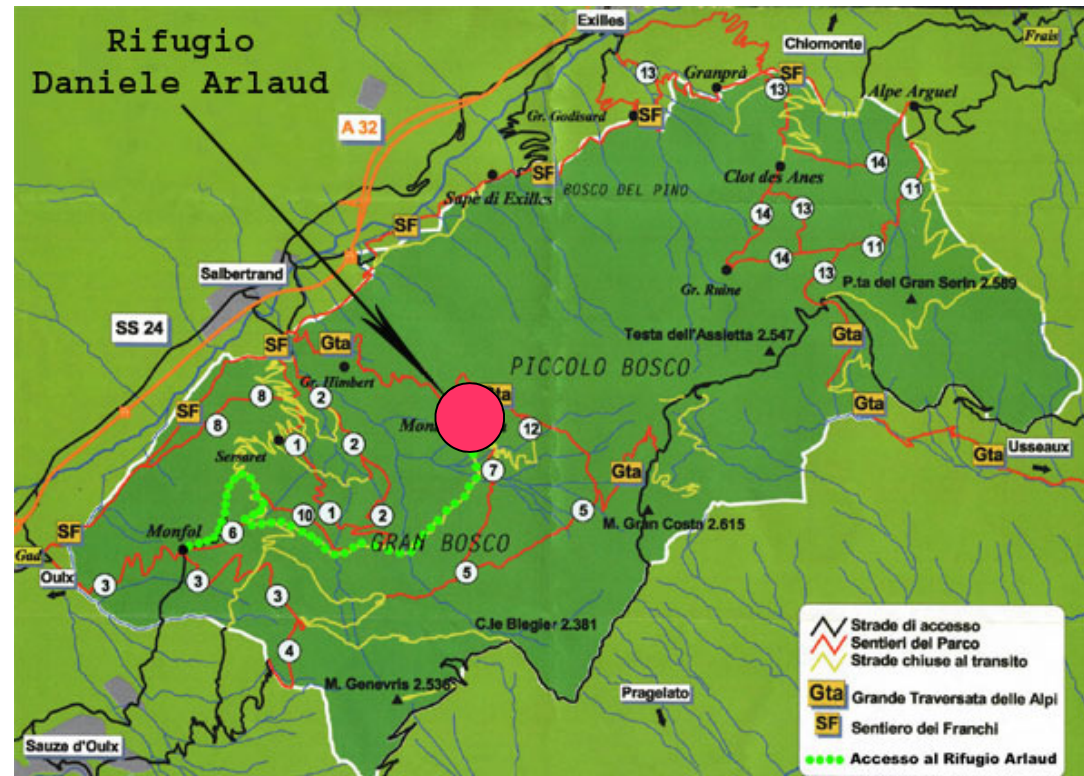
DOSTOP:

**Svetujejo dostop z vlakom do postaje Salbertrand – nato pa peš!
Za skupine je prevoz prtljage brezplačen, sicer pa ga je treba vnaprej dogovoriti in plačati.**

Z osebnim avtom ni mogoč dostop do koč – avto je treba pustiti najkasneje na neoskrbovanem a plačljivem zasebnem parkirišču 1 uro 15 minut od koč.

Do koč vodi dobra gozdna cesta, ki pa je zaprta za promet. Oskrbnik ima dovoljenje za uporabo terenskega vozila in motornih sani, s čimer poleti in pozimi oskrbuje koč.

Pozimi je koč dostopna peš ali s smučmi (zaradi oskrbe je pot zmeraj steptana, ni pa plužena)

VIVI LA MAGIA DI UNA NOTTE IN RIFUGIO.

LUNA, STELLE, SAPORI, PROFUMI
MUSICA E TRADIZIONI IN ALTA QUOTA.

25/26 GIUGNO 2011

"Ti invitiamo all'incanto
di una serata nel magico contesto
dei nostri rifugi,
condividendo l'esperienza
di una notte tra i sapori
e la nostra cordiale ospitalità".

I rifugisti

Per informazioni: 335.401624 - 011.5119480

CONDIZIONI DELL'OFFERTA: MEZZA PENSIONE ADULTI 35 € (BEVANDE ESCLUSE) - BAMBINI FINO A 12 ANNI 25€ (FINO A 3 ANNI GRATUITO) - SOLO CENA 20€ (BEVANDE ESCLUSE)

www.rifugidelpiemonte.it
info@rifugidelpiemonte.it
Associazione Gestori Rifugi Alpi e Piani della Valle del Piemonte - ONLUS

Sodelovanje z Narodnim parkom

λ Vodeni interpretacijski izleti s parkovnimi vodniki (gozd ponoči, botanika, geologija, opazovanje živali, zgodbe o zgodovinskih krajinah, arheologija v parku, kako pisati naravaoslovni dnevnik...)

λ Razvijanje interpretacijskih sredstev

λ Večeri z ljudskimi pevci in glasbeniki

λ Tečajji fotografije

λ Tečajji risanja in slikanja

λ Tečajji joge in meditacije

λ Tečajji botanike

λ Tečajji zeliščarstva

λ Tečajji sledenja živali

λ Večeri astronomije

λ Tečajji vremenoslovja

λ Večeri pripovedovanja zgodb

λ Dnevi zborovskega petja

λ Študijski dnevi ekopsihologije

λ Duhovne vaje

λ Dnevi gorniške etike

Gostje naj imajo s seboj svojo posteljnino ali spalno vrečo!

- **CENE:**

- Nočitev: 17 €
- Polpenzion 40€
- Polni penzion: 50€
- Otroci do 11 let imajo 15% popusta
- Spanje v sobah z zakonsko posteljo: cene po dogovoru glede na zanimanje
- Za vodnike popust po dogovoru (za vodnika z več kot tremi klienti brezplačno)

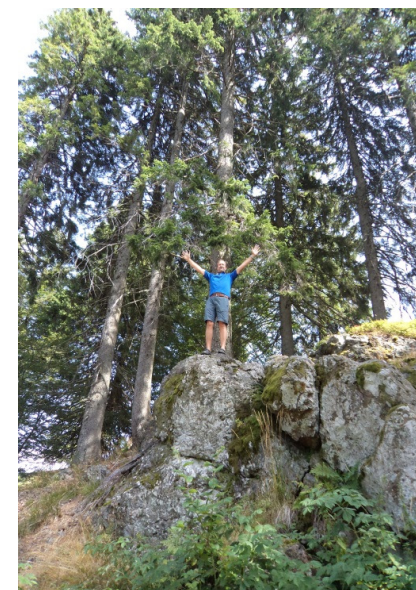

Ali imajo vse koče priložnost za interpretacijo?

- Slovenija je po svoji biotski pestrosti, naravni in kulturni dediščini izjemno bogata.
- Ni predela, kjer ne bi bilo zanimivosti, ki jih je mogoče (ali celo potrebno!) interpretirati.
- Sredstev in načinov interpretacije je zelo veliko – za različne okoliščine so primerna različna sredstva in načini.

Tečaj za varuhe gorske narave pri PZS 2011 – kočna na Blegošu

NALOGA: V vidni razdalji od kočne poiščite dragocen prostorček, ki si zasluži posebno varovanje, razlago in pozornost

Našli smo celo kopico izredno zanimivih koticov – ki jih večina planincev sploh ne opazi!

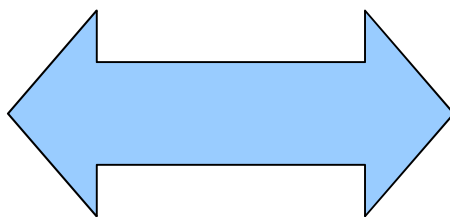
Kaj lahko dosežemo z interpretacijo?

- λ Vplivamo na ravnanja obiskovalcev
- λ Bistveno izboljšamo kakovost doživetja
- λ Izobražujemo
- λ Vzgajamo
- λ Pojasnimo pomene, ki bi sicer ostali skriti
- λ Podaljšamo bivanje v koči
- λ Dopolnimo ponudbo izven glavne sezone (in v slabem vremenu)
- λ Ustvarimo dodaten dohodek (prodaja, bivanje v koči)
- λ Pomagamo ozaveščati o pomenu dediščine
- λ Poudarimo edinstvenost lokacije
- λ Obiskovalcem omogočimo navdihujoča doživetja

PRIPOVEDOVANJE ZGODB kot oblika interpretacije
kot del refleksije doživljanja
Zahteva načrtno oblikovane ambiente – zunaj in znotraj koče.

INTERPRETACIJA
kulture in naravne
dediščine

NAČRTOVANJE
DOŽIVETIJ

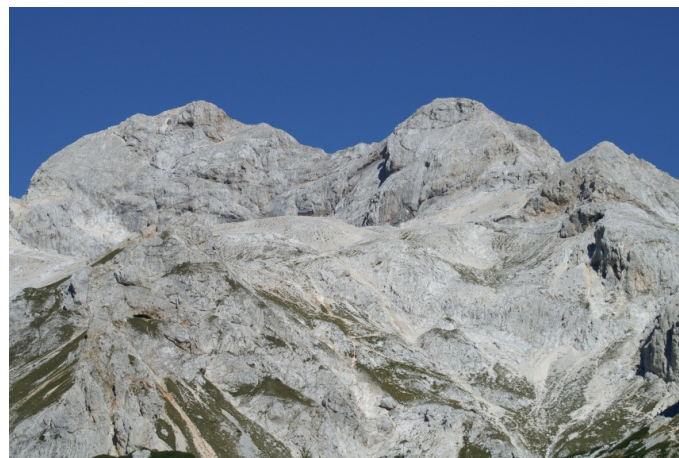
Zadeve pa vendarle niso tako enostavne... Interpretacija je STROKA, ki zahteva precej znanja in tudi ustvarjalnosti. Enako velja za načrtovanje doživetij. Brez strateškega načrta za celoto so lahko posamezni koraki za predstavitev naravne in kulturne dediščine povsem brez učinka – kaj šele, da bi ustvarjali dodano vrednost in bili za kočo tudi ekonomsko učinkoviti.

Table razlagajo življenje in delo Balthazarja Hacqueta in pomen njegovih botaničnih raziskovanj Triglavskega pogorja.

Toda kaj, ko sta dve drugi temi daleč privlačnejši:

- λ Hrana in pijača
- λ TRIGLAV!

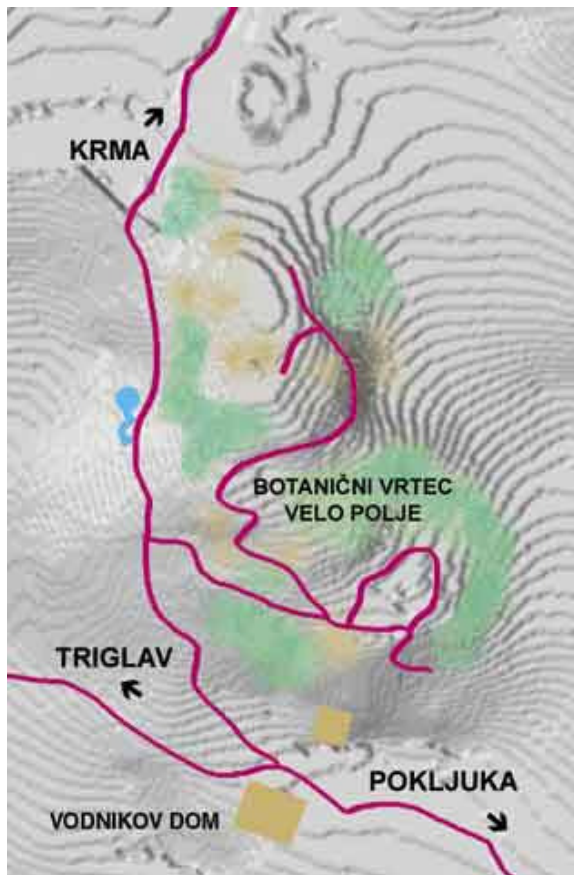

Društvo Jarina Bohinj

Srednja vas 79
4267 Srednja vas v
Bohinju

jarina.bohinj@europa.com

BOTANIČNI VRTEC VELO POLJE

2003 →

- λ V koči ni na voljo več pojasnil o botaničnem vrtu... niti o drugi pomembni dediščini v neposredni bližini
- λ Ni pojasnil o zgodovini odkrivanja Triglava in vlogi te lokacije, o zanimivi geologiji, zgodovini kočee.. TNP... kaj šele o delu in življenju pastirjev na Velem polju!
- λ Na točilni mizi se bohoti steklenica žganja s košutnikovo korenino – v TNP!?
- λ Nasprotujoča si sporočila!
- λ Tudi če je oskrbnik domačin, ni nujno, da ima dovolj znanja o vsem, kar bi se dalo obiskovalcem razložiti. Sploh pa za to nima časa.

KDO NAJ NAČRTUJE INTERPRETACIJO IN KDO NAJ JO IZVAJA?

OBLIKOVANJE NOVEGA POKLICA: VODNIK – INTERPRETATOR

V gorskih okoljih je to najpogosteje gorski vodnik z dodatnim izobraževanjem s področja interpretacije

Cilj ni priti na vrh, ampak **BRKLJARITI!**

NOVA (STARA?) VLOGA OSKRBNIKOV KOČ!

Oskrbnik kot nosilec znanja o območju in koordinator interpretacije.

Nekateri si ne želijo vodenja, ampak hočejo sami raziskovati. Tem je treba ponuditi neosebna sredstva interpretacije – ki so seveda lahko tudi plačljiva.

Kaj lahko dobro načrtovana in izvedena interpretacija prinese koči?

PODALJŠANA SEZONA

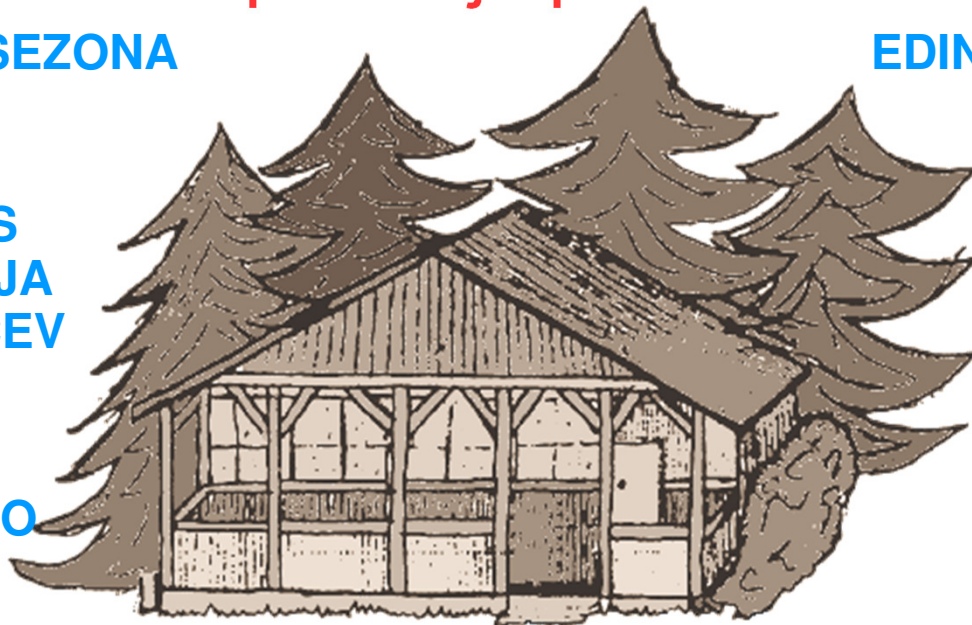
EDINSTVENA VSEBINA

DALJŠI ČAS
ZADRŽEVANJA
OBISKOVALCEV

BOLJŠE
UPRAVLJANJE
Z OBISKOM

VEČJE
ZADOVOLJSTVO
GOSTOV

„PRAVE“
OBISKOVALCE

VEČ ZASLUŽKA

NOVA DELOVNA MESTA
(SEZONSKA ALI CELO STALNA)

SODELOVANJE S
STROKOVNJAKI

SODELOVANJE Z
DOMAČINI

Sodelovanje z
upravljalcem
zavarovanega območja

VIA ALPINA YOUTH HANDBOOK

Methodological guide

5.2. AN ALPINE INTERPRETATION APPROACH

The Via Alpina interpretation approach for young people is built on three elements:

- the resources of the long-distance walking trails and their surroundings
- the guidelines for the action implementation method
- suggestions for Alpine-wide themes.

The general approach falls under the generic heading of "Interpretation". Interpretation means understanding the essence of a place and allowing a link to be formed between the young walker and

his/her surroundings (traditions, natural environment, human activities).

Interpretation is the art of helping visitors to understand the cultural significance and value of a place, whether natural, architectural, historical, cultural, economic or ethnological. (D. Aldridge and J-P. Bringer)

Via Alpina Youth offers a range of methodological elements that form the basis for a cross-cutting interpretation approach in the Alps.